

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás:
külső szénutca Sikó-ház, 36. számnál.
Kiadó hivatal:
Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési díj:
Évnyelvenként 3. félre 6 pfr. külföldre évenyenként 4 pfr.
Megjelenik a K. Közlöny minden Keddén, Csütörtökön és Vasárnap.
Hirdetések minden egyes hirdetés után 10 pfr. bérletdíj és minden negyvenhárom egy sor után
számítandó 4 pfr. beküldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyzók u. m. előzetes, hirdetések, reklamatok sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítettn.

A KAMATTÖRVÉNY.

A kamattörvények módosítása sokat vitatott kérdés napjainkban egy hírlapi téren, mint az iparkamarák tanácsstermeiben.

A tudomány régen pálcát tört jog- és észszerűségük felett. A gyakorlati élet pedig, már születésük óta, kijátszó üzleti furlangokban keresett és talált menedéket előlük.

És a kamattörvények mégis állanak, nem csak nálunk; állanak Európa több országaiban. Mintha a keresztény világ szentségtörésnek tartaná, minden korlátait lefontani egy oly üzletnek, melyet az egyház, már mint elvet is, bűnné bélyegzett. *)

Pedig fenállásuk a bűnt, melyet akadályoznia kelle-ne, csak elősegíti; a forgalmat s ezzel a közjót emelkedését szibbasztja.

A becsületre s lelkiismeretre nem sokat adó szivtelen uszorás ezres százalékokat rak zsebre, míg az emberséges tőketulajdonos, ki megtakarított verejtéke után 7—8 százaléki biztos jövedelemmel megelégednék, de 5—6%-ot talán kevesel, mintsem törvénytipróvá aljasuljon, inkább maga vág korát és képességeit meghaladó, s azért többnyire rosszul sikerülő vállalatokba; vagy — a mi szintén nem ritka eset — meddően vesztelteti tőkéjét az egyetemes jólét hátrányára.

S a ki kölcsön akar venni? — kap, ha elég könnyelmű vagy kétségbeesett, pillanatnyi szükség, legtöbbször bűnös szenvedély kielégítéseért, aláadni magát oly feltételeknek, melyek saját s utódai jólétének sirját ássák meg. De egy jóra való földbirtokos vagy iparos, ki a jelenleg pangó üzletbe fektetendő tőke után legvalószínűbb szá-mítással reményelt 15—20% nyereséget örömet megosztaná a szükségelt tőke átkölcsönzőjével; 24% fizetése azonban nem kötelezheti magát akkor, midőn maga is józanul legfeljebb 20-ra számíthat: az ilyen kölcsönkereső, minden erkölcsi és anyagi biztosíték nyújtása mellett is, hasztalan zörgöt a mai Pactolus-források kezelőinél.

*) Tudjuk, miként a római szentszék a középidőben károztott minden kamatot; igazságtalannak tartván, hogy teljes épségében visszafizetett dolog ideiglenes használatáért bér fizetessék. Calvinnak e tekintetben már szabadelvűbb nézetei voltak.

Szerk.

Azonban koránt sem szándékom itt, nem tudom hány ezredikszor ismételn az, mi a kamattörvények gyászos következményeiről mondvá volt.

Egy legújabb idevonatkozó körülményt akarok csak megemlíteni.

A kamattörvények módosítását szorgalmazóknak leginkább azt szokták ellenvenni, miszerint az, hogy valamely törvény kijátszható, megszeghető, éppen nem bizonyítja szükségtelességét. Hisz épp a kihágások lehetőségében rejlik a fenyítő törvények egész létoka.

Amde a kamattörvények nem csak tilkon, nem csak a jelentor alchimistái, a szivtelen uszorások laboratoriu-maiban rejtve koholt furlangokkal játszatnak ki.

A váltó- és börzeüzletekben nyíltan, a törvények védelme alatt foly a tőkének korlátlan, csak a verseny és pénzviszonyok által szabályozott kamatoztatása.

És merült fel legújában egy másik neve a tözsmü-tételeknek, mely sem váltó- sem börzeüzlet, s mégis kölcsönzött összegeknek — meggyőződés szerint ugyan teljesen észjogszerű — de a törvényesen felüli kamatoztatása.

S ez a végleges földtehermentesítési értékpapírok-nak előleges leszámítolása.

E műtétel ilyenformán megy:

Az igazoló bizottmány munkálataiból kimutatom, mi-szerint ennyi s ennyi vesztett urbériség után, igényem van ennyi s ennyi kárpótlási tőkéhez. A tözsér ezen, még kezeim közt nem levő, de az állam biztosítása alatt teljes bizonyossággal reményelt kárpótlási államkötelevényeket megveszi tőlem egy, hogy ad jelenleg készpénzben, minden 100 forintos papírért, a mint tudom, 60-tól 65-forintig. Ha a kölcsönvétel napjától fogva a kárpótlási pa-pírok valóságos kiadásáig fizetem azon papírok névértéke utáni 5% kamatot; s ha az érintett időpontig — mig t. i. a papírokat a jelen művelet által tulajdonosukká vált hitelező valósággal kezéhez kapja, — az egész kölcsönösségnek elegendő biztosítékul szolgáló jelzalogot kötök le.

Már most lássuk, hány százötletes kamatra való kölcsönzés az érintett leszámítolása?

Mellesleg jegyezzük meg, miszerint az urbéripapírok Ő Felsege által oly fölényekkel vannak más állampapírok felett fölruházva, melyek ezeknek valóságos és teljes névértékbeni pénzminőségüket sokkal inkább biztosítják. Régibb adósságokat teljes névérték szerint lehet velők lefizetni. Azonkívül, egy bizonyos évsor alatt sorshuzás utján, teljes névértékben fognak az állam által beváltatni.

Ha tehát valaki egy olyan százforintért, mely ad-dig is, míg az érintett két esetben teljes százforint ér-tékileg megtérülne, 5% kamatot hajt, ad nekem jelenleg 60 főt: világos, miszerint kölcsön ad 60 főt 5 for. vagy is 100 forintot 8 1/3 forint kamatra. Ha 64 forintot ad, kölcsönöz 7 for. 48 kr. ha 65 — öt, 7 ft. 24 kr. kamatra.

Ime világos kölcsönzések 5—6% fölüli kamatokra. Nem kárhoztatom én legtávolabbról is e pénzműtételt. Sőt azt mondom: nagy áldás nálunk ez idő szerint, ha 7—8% kamatra kölcsönvehetünk.

Csupán egy legújabb bizonyítékot kívánlam felem-líteni arra, miszerint a kamattörvények bizony igen-igen túlélték magokat.

SAJGÓ.

KÜL- ÉS BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Konstantinápoly. Augustus 4-én. Midőn utolsó levelem a postára adám, még nem tudtam semmit azon nagy-szerű politikai zavarokról, melyek itt a diplomata titkos körében felzavarták az egyetértés nyugalmas folyójának hajóit, sőt annak keblében fenyegető örvények tántogtak, s mi a partról csak a nyugalmas víztükröt láttuk, melyen a napsugarainak gyémánt özöne ragyogott: ilyen az em-beri szív is, néha bent annak titkos aknáiban borzasztó érzeményszerű dől, a kétségbeesés kap hajba a reménytelenséggel, az elcsüggedés a fájdalommal, s az arc, ezen tükre a léleknek, nyugott, s ha redőkkel nem vontak rá az évek vas gereblyéi — sima az, mint a tenger, midőn szél-csend van, midőn annak folyékony gyémánthoz hasonló hullámai, a nap kaczer mosolyát visszatükrözik. No tevék itt egy csomó összehasonlítást, melyek között egy van, mi nagyon eredeti, s ha nem éppen költői is, t. i. alig hiszem, hogy valaha a diplomatiát, ezen vén furlangos czi-gányt, a szivvel, ezzel a szelenczével, melybe a termé-szet mindazt, mi égi, mi magasztos bennünk, mint a hon-szeretet, mint a nőszereget, mint a barátság, elrejté, öss-zehasonlítottta volna.

Am de elég ennyi bevezetésül, térjünk a dologra. A két oláh fejedelemség azon sarkpont, hol az újabb idők-ben Európa politikai működése megfordul; ezen két feje-delemség az ürügy, mely harcokat idéz elő, midőn a ha-talmasságok más komolyabb okból össze akarnak koc-zanni; a lepel, mely a valódi indokot eltakarja. Példa az oroszok törökökkel csatái, s ennek következménye a kri-miai harcz. Most is Európa hatalmai más fontosabb tárgy



(Vége.)

Ekkor eszközölje ki azt is, hogy be nem várva a pápai bullát, a püspöki javak neki a-zonnal átadásának és azoknak jövedelmét még 1799-ik év május 20-ától kezdődő 6 szed-hesse; ezek és még több fontos tárgyak sze-rencsés bevégezése után a birodalmi fővárosnak búcsut mondván, Kolozsvárra sietett, hová november 7-kén érkezett meg.

Azalatt új pápa választatott VII. Pius név alatt; ez Mártonfit 1800-dik év ápril 3-kán Velenczében az erd. püspökségben megerősítette; melynek következtében october 20-kán Kalocsára indult. 1800-dik év novem-ber 9-kén gróf Kollonics László kalocsai érsek által, fényes egyházi szertartások között püspöknek kenetett fel. Innen egyházi me-gyéjébe visszatérendő, november 20-án Al-vinczre érkezett, hol az éjszakát, a híres György fráter szerencsétlen halála által histo-riai nevezetességre emelkedett kastélyban töltötte. Másnap délután a káptalan, egyház és más hatóságok üdvözlő küldöttségeitől kísértet-ve, a harangok ünnepélyes hangoztatása mel-lett, föllelkedett néptömeg sorai között tartá Fejérvárra, mint püspöki székhelyére, fé-nyes bémenetelét; két nap mulva, u. m. no-

vember 23-kán Erdélyben az egyház kor-mányzását kezei közé vevén. (10)

Ezen közörmében a sajtó is részt vett; a kolozsvári tanuló ifjúság deák, a károlyfe-jérvári növendék-papság pedig magyar verse-zettel üdvözölte új főpásztorát; sőt Révai Miklós is, az ünnepelt magyar lantos, ámbár a mostoha sors által leveretten, de mégis: jó pengésű lantjához nyúlt, hogy azt régi kedves barátjának innepén még egyszer megpen-gesse. (11)

Mártonfit később a Felség érdemei jutal-mál: álladalmi valóságos belső titkos tanácsosi czimmel és Szent István a-postoli magyar király jeles rendje kö-zépkereztjével ékesítette fel.

Ily érdemekkel teljes életnek végetvetett a kérlelhetlen halál: Martonfi József a szé-les tudomány, éles ész, vallásos buzgalmu erdélyi püspök, Károlyfejérvárt a püspökila-ban, hová magát Kolozsvárról betegen hozatta, megérkezése napján u. m. 1815-dik év márczi-ushó 3-kán esti 9—10 óra között, a halotti szétszégnek felvétele után, ágyéksírvól támadt bajból, élte 70-dik, püspöksége 16-dik évében e mulandó világból az örökkévalóságba költö-zött. Meghült testét kesergő káptalana egyházi pompa között, búsló embersokaságtól kísérve, az általa kijavított székesegyház kriptájába tetette.

16. évi püspökségének folytán, miket tett az anyaszentegyház javára, hazája előmoz-dítására és fejedelme szolgálatjára, azokról a hivatalos acták lehetnek bizonyoságok, egykor talán az ő Plutarch-ja fogja azokat philoso-phiai előadásba befoglalni; én a sok közül csak néhányat említek meg, melyek a káptalan szo-moru jelentésében is feltüntetvék. (12)

A püspöki javak megvédése és helyes gazdáltsága által megvéjének és utódának méltó

haláljára tette magát érdemessé. A szegény lel-készek, néptanítók fizetése jobbítására a maga jövedelméből sok ezeret áldozott. Özvegyekre, jó igyekezetű árvákra, elnyomorodott szegé-nyekre jótékonyaságát bőven árasztá, midőn ő igen kevéssel beelégedett. Híveit hatalmas szó-noklatával, melyet későbbi éveiben a prédikáló-székekben ülve mondott el, a Jézus vallásában oktatta. A székesegyházat sajátjából feldisze-sítette, kijavította. A károlyfejérvári Batthyá-ny-intézetet a végelenyészettől megvédette, a csillagász-torony fedelezésére sok ezeret köl-tött, a könyvtárt ritka példányokkal, a pénz-gyűjteményt ritka becsű érmeikkel gazdagította. Kolozsvárt egy kisebbszű csillagdat hozott létre. A tudósokat, tudományokat pártolta, ta-nácsosul, pénzzel segítette. (13) Felségés feje-delemének a háború zaja és nyomorai között a reá rótt hadi költséget nemcsak maga idejében szolgáltatta be a kincstárba, hanem önkéntesen többet is áldozott sat.

Írói munkái közül, tudtommal, nyom-tatásban csak kettő jelent meg: a) azon né-met gyászbeszéde, melyet Szébenben Mária Terézia királynő hamvai felett tartott és b) ama gyönyörű kis versezete, melyet Csórán Bar-csán Ábrahám író-asztalánál rögtönzött. (14)

Kéziratban szindarabjai közül meg-vannak: 1-ször Buda deák, 3. felv. 2-ször Ná-dasdi, deák, 3. felv. 3-szor Mathias Corvi-nus, deák, áll 7 jelenetből. (15) 4-szer Hypo-crita deák, áll 9 jelenetből. (16) 5-ször Sala-mon Magyarország királya. Magyar, szép hexameterben, áll 4 jelenetből. (17)

Versei közül birom: az Erkölcs tem-pломát, s Remetét és az Almot. (18)

Munkáinak nevezetes része, ugyszin-tén: lélekderítő prédikációi is vagy örökre elveszték, vagy ismeretlen kéznél hevernek,

én minden utánjárásom mellett is azoknak nyo-mára nem jöhettek.

Diesszonoka — elogistája — méltán el-mondhatja róla: „Vixit plus, quam opta-vit, fecit minus, quam voluit.”

Károlyfejérvárt, júliushó 20-kán, 1857.

Dr. ÖTVÖS ÁGOSTON.

Jegyzetek.

1. L. Uj. Magy. Muz. 1855. VII. VIII. füz. 405. lapon.

2. Azon érdemes férfiak közül, kik igény-telen vállalatomban segédkeztet nyújtottak, há-lás köszönettel említem meg: Baróti Keszérü Mózes kir. tanácsos és kanonok, néhai Gye-nge Imre kanonok, Pakó János kolozsmo-nostori, idősb Kovács István szent-simoni, Lukács Péter mindszenti, Orbán István szent-királyi lelkész urakat; továbbá: Veszeli Károly károlyfejérvári gymnasiumi igaz-gató és Ágoston Károly kolozsvári segéd-lelkész urakat; végre: korán elhunyt Vorell Iván püspöki titoknok kedves és elfelejtetlen fiatal barátomat, kinek az adatok összeszerzé-sében legtöbb érdeme van. Meghalt ezen ifjú egyházférfi az egyház, magyar irodalom és em-beriség kárára 1857-dik év márcziushó 24-kén élte 28-dik évében. Kívánom oh, ifjú barátom! hogy a feltámadás nagy napjáig bús hantodon a jóknak áldása lebegjen!

3. Ezen kis szobát, melyben a nagy férfi legelőbb látta meg a napvilágot, jelenben is nagy tiszteletben tartják Szent-Király buzgó katolikusi hívei.

4. Fitéstverei voltak: Antal, az el-ső csillagász-kanonok, „Initia astrum. spec. Bathyanianae albans. in Trans. Albae-Carolineae

felett vitáznak, de az ürgy mindig az oláh fejedelem-ségek.

En látva, hogy Oláhországból eredeti levelezésed van, Oláhország eseményeiről hallgattam; de most, hogy megérthessük a dolgok állását, szükséges egy kissé visszapillantani a múlt dolgokra; meg ne ijedj, hogy emlékedet messzeutazásra kényszeritem, s hogy aszáadtörténetének penészes lapjait forgattatom veled, nem, ily visszaélésre képtelen vagyok, csakis nem régen történt dolgokra, az utóbbi választásokra vetendünk egy futólagos pillanatot. A választások, többszöri elnapolások, felfüggesztések után, megtörténtek, de Vagorides kaimakam befolyása alatt az eredmény talán nem ütött úgy ki, mint azt a nép akarta. Napoleon, ki Oláhországban éppen ellenkezőjét teszi annak, mit otthon nála az ő torkon fogott országában mivel, ki ott deportatioval, börtönnel, törrel, mindennel, becsületes, és nem becsületes eszközökkel gátolja a közvéleményt nyilatkozni, ki ott még azt is üldözi, ki e szent szót szabadság ki méri mondani: itt a dák utódok között, mint a szent népjogok védője lép fel s itteni követe Thouvenel által követelteti, hogy a választások megsemmisültesse. Resid pashaa Mencsikow-ig fellépő követnek megígéri, hogy kívánata teljesülni fog, s Thouvenel elutazik 3—4 napra, visszatér, s megtudja, hogy utána Redcliff az osztrák követtel Resid pasánál volt, s hogy ezen látogatás az ő hőmérőjének kényesőjét lenyomta a zeruson alul, t. i. hogy annak, a mit Resid neki megígért, s előtte megis irt, éppen ellenkezője történt. (Hát már mondd meg, nem ilyen e a szív tolmácsa, a száj, sokszor szerelmet esküszik, örök hűségről beszél, midőn előre tudja, hogy holnap hűtlen lesz, s hogy a szerelmet hazugsággal fertőzteti meg). Erre Thouvenel a francia posta-hajót, mely mult hó 29-én volt elindulandó, s már horgonyát huzta fel, visszatartoztatja, el kezd adni lo-vait, pakoltatni holmiját, s rendeletet ad hivatalnokainak magokat utkészen tartani. Reshid pasha észrevevén a politikai láthatáron tornyosuló fellegeteket, s látván Terapia felől miként szórja villámait a francia Zeus, csónakra ül, s elmegy villámhárító mézes szavaival megengesztelni a Cyclopot, ki a párisi Olympuson ülő Jupiter mennyköveit gyártá; de el nem fogadtatott, — pirultan siet a Doulma bakcei palotába, s a padishát, ki haremében valamelyik hanimjének (feleség) gyöngy-ölében semmit sem sejtett, elbeszéli a dolgok veszélyes bonyodalmat, a padisha elküldi segédjét Thouvenelhez, s a követet kéri magához, de ő egész udvariassággal azt izeni, hogy nagyon sajnálja, hogy tiszteletét nem teheti ő felségének, de míg kormányától utasítást nem kap, addig semmit sem tehet (o tempora, o mores! a szultán nem vettette a merész gyaurt a hét toronyba, mint azt ezelőt csak két száz évvel is tette volna). Az orosz követ kijelentette, hogy az ő utasításai mindenben megegyezők a francia követével, s már ijesztő harczi hírek kerengtek mindenfelé, Napoleonnak európai coup d'état-járól beszéltek, orosz-francia alliance-ról, angol-török-osztrák szövetség ellen sat; ezen feszültségben volt mindenki egész szombatig. A francia postagözös ugyan elindult jul. 30-án, de az Ajjoggio nevű francia hadigözös utkészen állott... egy vontató gőzös által huzott orosz fregat vetett horgonyt Bujuk der e (a Bosphorus egy bájos faluja, hol a követe egy része, s az idevaló pénzaristokratia lakik) előtt, a francia követ mindig pakolt, pénteken m. hó 31-én este a ministerium lekö-

szönt, s szombaton reggel az új ministerek nevei rajzolták le fenyő neveiket az események panorámájának nagy vásznára.

Már most kérdés, ha az új miniszteriumnak sikerül-e kiegyenlíteni a viszályokat? s tudandja-e a francia Scylla, s az angol Charybdis között átvetelni a kormány szaggatott kötelű hajóját? Ugy hallom, hogy a francia követ, előbbi követeléséhez, t. i. a választások megsemmisítéséhez, még a Vagorides letételét is mellékelte. — A közvélemény ilyen formán nyilatkozik itt, hogy Napoleon minden áron harcot akar, hogy a választások, s a Beranger temetésénél nyilatkozott forradalmi törekvésekről a nép figyelmét elfordítsa más felé, s hogy az oláhfejedelemségek kérdése csak ürgy lenne, valóságos céljának leplezésére. En részemről a közvélemény ezen hiedelmében osztozom, mert ismerem a francia népet, mely éppen oly könnyen felgyulad a szabadság napjának éltető sugara alatt mint győzelemittaságában leengedi magát kenyereztetni; ismerem Napoleon finom tapasztalatát, s messze számító tehetségét, s hiszem, hogy az a választás, az az ellenkező fénys győzelem, azon népfájdalom, mely egy vén szabadságfantos sirja körül 300 ezer szívbe terjeszti el villanyhatását, azon távoli moraj, melyet a gallicus ocean hullámzó örvényeiből el-el kap a szél, sehogy sem tetszik neki; ő neki ideje volt népet tanulmányozni, s jellemző kiismerni, s tudja, hogy azon tüzelők népnek taplója igen fogékony a szikrára; hiszem, hogy szeretné egy kis harczenével elaltatni a nyugtalanlankodó gyereket (enfant terrible volt már, s most enfant impatient lett.)

Augustus 5-kén. Hétfőn az új miniszterium a Kapudan pashánál gyűlést tartott, tárgyalandó a francia követ követelését, melyet a porosz, sardiniai s orosz követek is támogattak. Egész este 5 óráig tartott a tanács; határozatából még semmisem szíváróghatott ki a hír szomjas közönség enyhítésére. Tegnap este már a francia követ elutazásáról is beszéltek; de még ez eddig tudommal nem történt meg.

Tunis. Egy szegény zsidót Carthagó romjainál elfog a nép, s iszonyuan agyba-főbe verve a bey elejébe vezeti, s azzal vádolja, hogy a proféta hitét káromolta. A bey a nélkül hogy a vádlottnak védelmét kihallgatta volna halálra ítéli a szerencsétlen félíg agyon vert zsidót s át szállítatik azon börtönbe, honnan csak a vesztő helyre vezet az út; a francia consul értesülve erről, rögtön a beyhez megy s a még gyűlésező bíróság előtt protestál a kivégzés ellen. — A bey mézes szavakkal megnyugtatja a consult, hogy semmi bántódása nem leendő, s hogy az ítélet végrehajtása elnapoltatott, magához int egy őrtisztet s fülébe sug valamit. A consul nyugodtan távozik, s ugyanazon perczen egy más kapun kihurcolták a szerencsétlen áldozatot a vesztőhelyre s ott csaknem tíz perczig tartó kínzás után lenyakazák (32 vágást tett a hóhér); azután testét darabokra szabdaltá, s száz meg száz törzsúrással meglyuggatva a dühös nép s a kutyáknak dobta. — A consul erről értesülve, rögtön távozott s néhány napra rá egy francia flottát látta Tunis felé evezni. — Hogy a török törvényszékek részrehajló igazságtételt megítélhesd, ide jegyzek egy esetet, mely szintén Tunisban történt. Egy arab egy napon a beyhez megy s kihallgatást kér, a bey elejébe jutva, burnusza alól két vérvő fejet vesz ki s azt mondja: „Bey, én nőmet egy más-

sal hűtlenségben találtam s magamnak igazságot csináltam, most itt vagyok; hogy te csinálj igazságot.“ „A bey azt felelte rá: ne félj semmit, én nem bántandlak, a te tetted igazságos volt; — temesd el e két főt a Marabut-tetőbe, de ne temesd egymás mellé, nehogy a sirban is vétkes csókokat adjanak egymásnak.“

Teherani hírek szerint a Shah anyja meghalt s ez nagy zavarokat idézett elő. Halála előtt Huszeim kán és Huszeim Ali kán a Shah-t rávették, hogy egy udvari tanácsot hívjon össze. Ezen tanács, melyben Huszeim kán elnökölt, s tagjai voltak Huszeim Ali kán a palota intendansa, Aziz kán hadügyminiszter, Ferren Agha Tophané Nazer (a tűzérő parancsnoka), ezek Huszeim indítványára kimondták, hogy jogos lenne ha Persia Shahjaul a Bagdadba száműzött Kail szultánade-t, a Shah testvérét, kiáltanak ki. — A Shah a miniszteri tanácsot szét oszlatta; — de félni lehet, hogy könnyen lehetne következménye ennek egy véres polgári háború. Huszeim kán Londonban és Párisban sokszor megfordult, s nagyon furfangos diplomata s e mellett nagy befolyásu egyéniség Persiában.

A Kurban-Bairam vagy az áldozó husvét nagy ünnepe pénteken kezdődött el; a szultán jó reggel tartotta fényes ima-menetét az Ahmet Dsamiszihe, ott voltak a főváros minden hivatalnokai cifra, kihimzett ruhákban, a szultán köcsagoltós s gyémántos feszeben, s a császári köpenyeggel hálás, ment tollas-sisaku rendőrei között; utána jöttek lovai arany és drága kővekkel elöntött nyereg takarókkal s kantárokkal felékesítve; azután jöttek a miniszterek apashák gyalog futó szolgáltaiktól, csbuk-hordóiktól körve; utána a szultán hareme. A szultán imája után, mely ige n rövid ideig tartott, visszatért az Eszki Szarályba (régi palota) s ott Byzancz császárainak trónján fogadta alattvalóinak hódolatát, kik nagyon ügyes tánczmeisteri hajlongásokkal mentek rendre a nagy ur köpenyének csókolására; azután elkezdődtek az áldozatok, a szultán gyémántos kesével megszurtt egy bárányt s erre az egész birodalomban mindenütt leblettek a szegény áldozatra szánt báránykák — s volt 4 napig tartó ágyu ropogás, s vendégeskedés minden hegyen-völgyön. Ezen a négy napon a törökök legnagyobb elleneiknek is megbocsátnak, s ha egymással találkoznak az utcán, összeölelkeznek mondván: Bairam iz hair olszun (husvét áldott legyen.) Szóval ez a kiengesztelődés ünnepe, az áldozati bárány vére kioltja a bosszu és harag tűzét. — Augustus 5-dikén délelben. Ma reggel ujra miniszteri tanács volt, a francia követ újra felfüggesztette a posta-gözös elmenetelét. De végzem, nehogy levelem itt maradjon.

BAKALUM.

Szamos-környéki levelek.

VII. Mult levelemben érintem: hogy Erdély hátramaradása főlk okál tartom, mert itt a nemzetnek dereka, egy önértetre ébredt középosztály, hiányzik. Ez Magyarhonban egészen másként van. Ott a középnemesség: az írói, papi, orvosi, tanári, jegyzői kar; a városi tehetősebb és értelmesebb kereskedői és iparos osztály, és minden honoratior egy szent kapocs, a hazaszeretelnél fogva egymással szoros összeköttetésben áll; s ha a hazának bármi tárgyban segélyre van szüksége, befolyásuk lehet a nép legalsó rétegéig, s az egész nemzet közlekedésére gyul, s a siker

1798. munkának tudós szerzője. Meghalt 1799. és Péter theologus kanonok. Meghalt 1808. Leánytestvérei: Zsuzsánna, férjhezment Lázár Antalhoz Vacsárcsaba; Klára, férje volt Csekefalvi Bodó Bálint; Mária, ezt nőül vette Nagy Péter Mindszentről és Agnes a legkisebb nőtestvér, ennek férje lett Benedek Ferencz, mindszei huszár.

5. L. a „Catalogus Societatis Jesu“ 1770. 1771. és 1772. példányait.

6. A jézsuitarend 233. évi fennállása után, Fejérvárt eltorlítottat 1773. év novemberhó 30-kán; Udvárhelyt, decemberhó 7-kén, Kolozsvárt pedig ugyanazon év decemberhó 26-kán.

7. A leirat eredetiben megvan gyűjteményben.

8. Ezen kinevezési okmányt is birom eredetiben.

9. Mártonfi püspök egy emlékiratot készítettett ily czim alatt: „Acta ante consecrationem;“ ennek eredetije meg van a püspöki levéltárban, én hiteles másolatát birom annak; ebből közöltetnek ezen titkos adatok!

10. Az adatok az előbb említett emlékirat után közölve.

11. „Ötödik esztendeje már, — így kezdi levelét Révai — hogy verseket nem irtam, kivált deakul. A te beiktatásod innepére felbuzdult majd elaludt vérem, s megengedtettem lantomat. Fáj szívemnek, hogy tapasztalom kell benne az időnek, de főképpen mostoha sorsomnak ártó erejét. Te azonban kegyes hajlandósággal hallgasd meg hangját, nem annyira rozsol pengő lantomnak, mint téged igazán tisztelő szívemnek sat.“ Ezen levél eredetiben meg van levélgyűjteményben; a verszet Sopronyban 1801-ben jött ki a sajtó alól. A

kolozsvári ifjúság és a károlyfejérvári növény-dék-papság üdvözlét is birom nyomtatásban.

12. L. ezt az Uj Magyar. Muz. 1855. VII. VIII. füz. 405—407. l.

13. Különösen: Révai Miklós hajdan-kori barátját, rendes évi segedelem-pénzzel gyámoltatja, vigasztalta, segítette, ápolta; mint ezt Révainak 8. birtokomban levő eredeti levele bizonyítja.

14. Ezt legelőbb Döbrentei közölte az Erdélyi Múzeumban, — később pedig gróf Kemény József nagy hazánkfa az Uj Magyar. Muz. 1855. VII. VIII. füz. 405. lap.

15. A budai ifjúságtól, Mártonfi jegyzése szerint, ezen szöveg eljártatott 1772-ben, decemberhó 30-kán. Podiebrádot, gróf Lymburg Styrum János; Mátyást Bésán Ignác; Victorint, Beniczki László és Kunigundát, Hirsch György személyesítvén.

16. Ezen darabot is előadta az ifjúság Budán 1773-ban, februárhó 17-kén. A szereplésben részt vettek: Cséfalvai Ferencz, Fáy Ignác, Rottenstein Gábor, Koáncz Sebestyén, Török Péter és Horváth Ignác.

17. Ezt eredetileg deák nyelven Friz András készítette; fordította pedig maga Mártonfi József 1773-ban.

18. A fenn elősorolt 5. szindarab és 3. verszet magától Mártonfától leírva, eredeti példányban meg van gyűjteményben.

SAPHIRA.

Koszoruzott pályamű.

Irtá

HALMÁGTI SÁNDOR.

II.

Szidónia.

(Folytatás.)*

Es kimondhatlan mely fájdalom borja árnyékola be szép fehér arcát, s az elérkezé nyulástól sokáig nem szólhatott.

— Miért hogy csak egy földönfutó vagyok! — mondá az ifjú megkapva: — miért hogy legfőlebb csak könyeimet vehyithetem a teid közé; miért hogy nincs hatalmamban elvenni lelketelekről az ismeretlen szult, mely azt nyomja! De szólj, kérlek, szólj tovább és ha nem bánt e kérés, magyarul meg nekem azon rejtélyeket, melyek lelkemet gyötrik. Mondd: kik vagytok ti, kik e szomorú magányba vagytok kénytelenek temetkezni?

— A tudatlan nép hátatlanságának és az irtalmat nem ismerő egyházi bölcsék túrelmetlenségének áldozatai. Mi félreértettek, üldözöttek vagyunk. Oh szomorú ez a mi életünk!... Csak a keserű büszkeség az, mely atyámat még elbukni nem hagyá, s csak a gyermeki kötelességerzett az, mely engem anyai keservet hordozni segit és vizsartartóztat egy lépéstől, mely jobb világomba vezetne. Ne csodálkozzál, lovag, hogy én innen elkvánkozom távol va-

don ligetekbe, fel az égbe vagy bárhová egybúvó. Gyűlölet, rágalom, guny, gyalázat és megvetés veszi körül e házat és lesi átkodva a perczet, hogy kiönthesse undok mérgét reám és szerencsétlen öreg atyáma.

Márkházi borzadva hallgatá e keserű szavakat, s minthogy azok rendkívül élénken hatottak felizgatott phantasziájára, a mint önkénytelenül egy idegenkedő, majdnem remegő tekintet vetett maga körül, úgy rémlett előtte, mintha a terebélyes fák felhalmájában valóban daemoni gunyos arczokat és kárörvendő tekintet látott volna, s egy erősebb szélfulalom által a fák épp ekkor hevesebb mozgásba jövé, azok zizegésében a sutgó rágalom és boszu összeesküvését vélte hallani. Önkénytelen összeiadt, mint midőn egyszerre észreveszi az ember, hogy vész környezi.

— Megbántad talán, hogy a véletlen hozzánk vezetett? — kérde szomoruan Szidónia, ki figyelmesen fűrkészé a deli levente aggodó arcát. — Ne busulj azért, Márkházi, szerencséd nincs elcsúszva. Bár mily megvetettek legyünk is mi, tehetünk valamit éretted az udvarnál. Nekünk hatalmas pártfogónk van ott, egy fejedelmi hölgy.

— Nem, nem! oh nem az nyugtalanít engem, — szabadkozék Márkházi; — de e kert, ugy veszem észre, egészen kívül esik a védő falakon, melyek közt laktok. Hogyan mersz itt egyedül bolyongni? — kérde nyugodtabban, — tanácsosabb lenne talán visszamenünk a házba. Jer, itt veszély érhet, bár kardom utolsó lehetemig oltalmazna. Jer, és ott magyarázz megminden.

S fölkelvén szorongó tekintettel állott a lányka előtt, ki nyugodt hangon és szomorú mosollyal felelé:

(Folytatjuk.)

* Lásd a Kolozsv. Közl. 109-dik számát.

kimaradása, lehetetlen. Itt a nagy birtokú s európai névre emelkedett aristokraták bármint kezdeményezzenek a haza érdekében: van mire támaszkodniuk a megizmosodott középosztályban; s a hang, melyet kimondanak, s az áldozat, melylyel előlmennek, nem vész el a pusztában, s nem porlik el eredmény nélkül. Ez a hatalmas középosztály büszke a nemzet hazafias érzelmű főuraira, s örömet nézi minden jóban, minden nemesben vezéreinek.

A középrend más felől mérsékli az aristokrátiát: nehogy lévősvényre lépjen, s így magát a vezérszerepre érdemtelenné tegye. Nehogy érdekeit az összes nemzet érdekeitől különválassza, s a haza romjain emelkedni vágyjék. Ez a hatalmas középrend oda kényszeríti az aristokrátiát, hogy csakis a nemzetnek tett szolgálatok s önfeladások által lehetnek nagyok a nemzet szeméi előtt. Így van ez Angliában is: s Magyarország belátóbb aristokratái az angolokat kezdték utánozni már jóval a forradalom előtt; hogy valamint ott, úgy itt is az aristokrácia a nemzetnek ne akadályozza, de fénys és büszkesége legyen. Ezért adtak a honoratióknak szózatolási jogot s képességet a főbb hivatalokra; ezért akarták az alkotmány sánczaiba vonni az egész nemzetet. Ezért oly lelkes, oly áldozatkész Magyarországon a középosztály, ezért tartja büszkének magát a magyar névre a haza mindenik tagja. *)

Erdélyben a dolgok másképpen álltak. A forradalom meglepte a hazát a nélkül, hogy mint Magyarhonban a középrend annyira oly alakban kifejlődhetett volna. Ezért tartja még most is, a polgárság igen sok helyt külön szakasztva magát a haza sorsától, s él csupán önző érdekeknek — míg a nemzeti vállalatok sulya, s a hon felvirulási gondoskodás kiválólag ma is a fő és alrendű nemesség vállain fordul meg.

Holott az újabb idők minden kiváltságot eltörölték, s egyetlen kiváltság maradt meg, hogy kivétel nélkül mindnyájan hazafiak legyünk. Tartsuk büszkének magunkat, hogy azon nemzet tagjai vagyunk, melynek oly dicső multja, oly fényes eseményekkel gazdag története van. És ez eszme teremtsen meg hazánkban is a középosztályt, mely erőben, önértében és honfias buzgalomban ne hagyja magát a magyarhoni által fölmulmatni. Ne hogy félreértessem. Erdélyben egy hatalmas és önértetre emelkedett középrendet nem azért akarok: hogy ez mint ellenzék álljon az aristokráciával szembe. Sőt éppen, hogy emeltyűje, s végrehajtója legyen az aristokrácia hazafias törekvéseinek. Sehoh a világon az aristokráciának annyira érdekében nem áll, hogy a néptől magát külön ne szakassza mint Erdélyben; s viszont botorabb politikust nem képzelek, mint a ki azért akarná a középrendet érvényre juttatni, hogy az aristokrátiát háttérbe nyomja. Mi oly kevesen, s annyira megrongáltak vagyunk! Nálunk minden szakadás, minden elkülönültség, megannyi halálvágás a nemzet életére!! Különböző népszerűbb aristokrácia az erdélyinél egy hazában sincsen. Legalkalmasabb, **) hogy a miveltséget, s hazafias érzést az alsóbb osztályokba átvigye, s az erdélyi magyar elemet elsőbbségre daczára, egy érdekében, s egy célra összevonja. Mit is akkor érhetni el legbiztosabban, ha a középrend hazafias érények gyakorlása által életjelét kezdi mutatni, ha önértetre emelkedik, s ezerfelé ágazó kezeivel lenyúl a nemzetnek legalsó rétegeibe, s az egészbe életet, s nemzeti büszkeséget lehel. Legyenek nagyobb birtokú, s történeti nevű főuraink vezérek minden a hazát dicsővé, s boldoggá tevő intézetekben; legyen egy erőteljes és tekintélyes középrend, mely fel fogja törekvéseit, áldozataival, s az összes nemzet-re való hatásával életre segítse: ekkor minden jól lesz; ekkor hiszem, hogy törekvéseink nem alaptalanok.

ZÖMLÉN.

Marosvásárhely. Aug. A r. k. hitvallást követők leánykái az idén különféle magánintézetekben és részint a kántornál nyertek oktatást a hittanban. Ezen oktatás egyszerűsítése céljának megfelelőbb tekintetéből közkedvességu illetett hitszónokunk, t. Darvas János ur, minden héten kétszer: pénteken és szombaton, a helyi r. k. gymnasium egyik külön tanteremében a leánykákot egybegyűjtötte és oktatta. F. hó 2-kán d. u. tartott meg az ebbéli nyilvános vizsgát, a helyi r. k. széktemplomban. A vizsgát napjaul az 59 évvel ezelőtt városunkba jött, 16 évig mint tanár és regens és 43 év óta mint apát működött f. t. Horváth Pál ur ő mltága plébánossá igtatásának évnapja lón választva. Az agg pásztor a leánykák helyes feleletei mellett megfijadni látszott. A vizsgá-

*) Nem tagádhatsz ugyan, hogy a középrend élén álló vezérek ezen jel szava: „ha veletek nem, úgy nélkületek sőt ellenetek is, ha kell” nagy veszélybe dönté a hazát, mert megszát a nemzetet; de éppen ezen keserű tapasztalás okozta, hogy a forradalom után a nemzetnek főbb és alsóbb osztályai szorosan összetartanak, s a haza boldogságára vállelve összeműködnek. A magyaroknak minden szerencsétlenségét a pártszakadás szülte, s ha valahol, nálunk történetileg igazolatott: inter duos litigantes sat. Eljött az idő, hogy a nemzet kijózanuljon.

**) Már eredeti szervezeténél fogva, a mennyiben a törvény a nemesség felett külön jogokat — felső és alsó tábla — nem adott.

lat érdekét sz. képekből és imakönyvekből álló ösztöndíjak emelék. T. Darvas ur a nagy számmal megjelent szülők fölszólította, hogy a szeptember elejétől kezdetét vendő meg minden héten négyszer adandó hittanoktatásra leánygyermeküket elküldeni sziveskedjenek. Midőn egyfelől a t. urnak semmi jutalmat nem igénylő emez önkéntes buzgó fáradozásáért a vallásosság és erkölcsiség nevében öszinte hálánkat kifejezni el nem mulaszthatjuk: másfelől ama reményt tápláljuk, miszerint az illető szülők sietni fognak a t. ur önzéstelen fölszólításának mentől nagyobb mérvben tenni eleget. A vizsga legott a templomban sz. vecsernyével fejeztetett be. Múltányúlóg meg kell említeni a leánykák szép írását és énekét is, mit a kántor iparkodásának tulajdoníthatunk. —

Legyen azután kedve valakinek, házat kívülről is csinosítani! Egy ujjonnan csinosan kitarakított ház külső részét néhány estővel ezelőtt a legholdvilágosabb éjek egyikén valamely kaján rozszakaratu ember fejszével elcsúfította elannyira, miszerint a gazda tetemes költséggel újból hozzá foghat a vakolatáshoz és meszeltetéshez. A kérdésben lévő ház a Rózsa és sz. György-utca szegletén éppen a cs. k. csendőrok lakháza tömszomszédságában van. Egyébiránt — úgy látszik, iparlovagaink csak is a legveszedelmesebb pontokat szemelik ki műteteleik színhelyéül. Így az „arany kereszt”-ben egy szobából, hol hatan háltak, valamely tolvajgyakornok minden elvihetőket, órát, tájékpipákat, ruhákat sat. „veni mecum”-ozott el; sőt a helyi cs. k. járásbíróság hivatalépületében is sikerült egy ilyen expedíció.

(Vége következik.)

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

— Ö Felsége magas születés-napja nagyszertű ünnepélyek közt folya le. A megelőző estvén városunk fényesen ki volt világítva; a piacon a helybeli katonai zenekar mulattatá a néptömeget. A nevezetes nap reggelén négy órakor a Fellegvár ágyudörgése kezdé meg a fényes szertartások sorát. Megkondultak a harangok, minden egyházban ima kelt Ö Flge boldog és hosszas életeért. A cs. k. katonai és hivatali rendek a piaci nagy templomban mutatták be áldozatukat. Utána cs. kir. kerületi főnök, mlgs Beldi Gergely ur fogadá a különböző egyházi és polgári testületek üdvözlődelát. Döbben a megye-főnök urnál fényes ebéd folyt le, ünnepélyes poháremelések mellett. Azonban az ünnepély folyamába áldásos eső vegyült, mely miatt a szertartások egyrésze meglón zavarva, s az estvère rendezett lovardai előadás s szervezett tánczyvígálmog meg nem tartathatott.

— Carré lovas társulata f. h. 17-kén kezdé meg előadásait. Lóra termelt nemzetünk most is azon előzeretettel fogadta őket, mint multkori itlétekkor. A köztetszést kivívott Carréné, ugylátszik, a közönség nagy tetszésében új diadalokat fog aratni. — Végre valahára megnyíltak az egek csatornái és lón eső. Már-már kiaszott szőlő és törökbuza, virág és kerti veteemény. A mezőkben tenyérnyi széles repedések voltak. Ugy hiszszük e kis jó eső még sokat segítend a növényélet megrongált állapotán.

— Herepey Otto, Herepey Gergely kolozsvári ev. ref. első lelkész és esperes 49 éves szép reményű fia, ki már az irodalmi pályán is működni kezdett, s ki szülőföldét azon reményben hagyta el, hogy Pesten a tudomány visszaadja egészségét, f. hó 11-én jobblétre szenderült. A „M. Postá”-nak e gyászhire általános részvételt keltend a melyen bándok szülők iránt, a kik tehetségsűs és szeretetreméltó gyermekök drága életének megtartásáért a legnagyobb áldozatra is készek valának. Nyugodjanak békében a sokat szenvedett ifjú porai!

— A „M. S.”-ban olvassuk: Jul. 27. 28. és 29-kén tartattak a pesti prot. theologiai intézet növendékeinek közvizsgálatát, nagyszámú szakértő és tudós hallgató közönség jelenlétében, mely a vallásos örömrézt feltűnő tanusításával kísérté azokat részvétével. Harmincegy lelkész-növendék állott elő, az idén már két évfolyamu intézet közvizsgálatára, s azok közül egy-se volt, kinek előadásain az értelmes, gondolkodó, nyomasztalón kívül, a már sziveikbe vésett keresztény és protestáns érzület keneteljes vonásai fel ne tűntek volna; többen pedig a legszebb reményekre jogosítottak, hogy bennök a tudomány, az egyház a legkitűnőbb díszet fogja egykor szemlélni. Ez a pesti prot. lelkész növelde jelleme. Meggyőződhetünk ez alkalommal, hogy ily célirányos s ügyszólván egyetemi jellemmel bíró tanrendszerű intézetet, mely annyi, még pedig képes akár rendes, akár segédtanárt igényel, alig lehet hazánkban másutt mint Pesten találni, s meggyőződhetünk egyuttal arról is, hogy ily tanrendszer mellett csakugyan oly intézett emelkedhetik a pesti növelde, mely az ifjaknak a külföldi jeles akadémikára való elkészítését a legjobban képes eszközölni, s azon ifjakra nézve, kik azon akadémikára nem mehetnek, leginkább képes ezeket pótolni. Ezen eredményt látva aggodalmas gondolat szállotta meg a hallgatók lelkét: mit fog ezen nagyreményű intézettel az aug. 31-kén tartandó egyházkerületi közgyűlés tenni? Múltányólni fogja-e a superintendent azon tagadhataln igazságot, hogy ámbár Kecskeméten is lehet, kivált jól megvalogatva oly egyéneknek, egy-két jóvaló rendes tanárt megnyerni, de Csengerlyeket, dr. Pólyákat, Gönczyeket stb. szóval alkalmas, sőt kitűnő segédtanárokat csak Pesten lehet találni; csak az ország szívében lehet számos nagyfizetésű tanész alapítása nélkül, kellő mennyiségű és jeles segédtanárral ellátott tanintézetet fenntartani, azt valóságos virágzásra emelni.

Török Pál tudósítása szerint, az első évi theol. növendékek, számszerint 17-en oktatattak Ballagi Mór tanár által a héber nyelvészetben, oly előmenetellel és sikerrel, mely a szakértő férfiakat is teljesen kielégíti; az újtestamentomi görög nyelvben pedig Tatai András tanár által; hallgatták a bölcsészeti történetét Tatai András, a rendszeres philosophiát Ballagi Mór, paedagógikát Gönczy Pál utmutatása után. A physico-theológiát tanulák, jelesen az állati physiologiát dr. Pólya József, a botánikát Csengerly Antal, a geológiát Gönczy Páltól, az utóbbi tantárgyra nézve mutatóványokat s magyarázatokat adván a nemzeti muzeumban Kovács Gyula. Bibliái geographia s ethnographiát tanított Török Pál, archeológiát Ballagi Mór német nyelven, melyen a növendékek is a közvizsgán

folyvást s fennakadás nélkül feleltek. Ugyanazon növendékek gyakoroltattak az irányban Gyulay Pál, szépirásban Lövényi József, éneklésben Bognár Ignác által. A második évi theologusoknak, számszerint 14-nek, előadta Ballagi Mór az újtestamentomi exegésist s bibliai tanrendszert; Tatai András az ószövetséget s apostoli kor történelmét, theologiai encyclopediát, apologetikát s újszövetségi exegésist; Benkő Dániel a gazdaságtant; Düringer János a francia nyelvet.

Ö. es. kir. Apostoli Felségének körútja.

Aug. 11-kén estve Kőrmenden az összes megyei községek, küldöttek által képviseltelve Ö Eelségének fölöttébb fényes fátylasmenettel tiszteltek. 12-kén Ö Felsége a katonai kórház megszemlélése után 7 órakor Kőrmendről elutazott s a nemesség által a megye határáig kísértetett. Zala-Egerszegén gróf Jellachich bán számos küldöttséggel Horvát- és Tótor-szágból hódolt Ö Felségének; ugyanott méltóztatott Ö Felsége a zalamegyei nemességet is elfogadni; aztán a hatóságoknál a hivatali ügyvitelt ellenőrizni, végre a börtönöket megszemlélni. Keszthelyen félhárom órakor legörvendeteseb egész-ségben megérkezvén Ö Felsége gróf Festeticsnek ünnepien díszített kastélyába szállott, hová Ö Felsége szakadatlanul díszes banderiumok által kísértetett; itt jelentek meg a baranya-és somogy megyei számos hódoló küldöttségek ia. Felöt órakor a bemutatások és audientiák bevégezése után ebéd volt a legmagasb udvarnál.

Ö Felsége 13-kán 2 órakor érkezett Veszprémbe s legünneplésesebben fogadtatott. Keszthelytől Fűredig a legmagasabb utazás gözösen történt a Balatonon át a zalamegyei nemesség kísérete mellett; a feldíszített partokon a községek Ö Felsége üdvözlésére várakoztak: névszerint a somogyi oldalon el láthatlan embertömeg volt.

Fűred fűrdőhelyen a vidéknek tömegesen összetódult népe által örömteljesen váratta, Ö Felsége ott megszemlélte a sélányt s a savanyvizforrást, mire Ö Felségét Veszprémig banderiumok kísérték. Ott számos bemutatások voltak, s az udvari lakoma után a hivatalok s köztintézetek legmagasabb megszemlélés alá vétettek.

K Ü L F Ö L D.

Ha a távirda nem közlötne volna is velünk lord Palmerstonnak a Dizraeli kérdésére adott válaszát, s ezzel a moldovai választások megsemmisítésének híré; már azon fordulat, melyet az angol lapok hangja vön, s főleg a „Morning-Post és „Times,” mutatta volna nekünk azt, hogy Napoleonnak Osborneban tett látogatása nem maradt eredmény nélkül. E lapok azzal igyekeznek most elhitetni a világot, hogy e látogatás lényegesen befolyt az angol-francia frigynek szilárdítására. A „M. Post,” a magas vendégek elutazának rajzolását eme szavakkal végzi:

„S így végződéek egyike a legkellemesebb fejedelmi látogatásoknak, a melyet Európa évkönyvei valaha följegyezhettek. Az osbornei látogatás, mint halljuk, inkább mint bármely korábbi, megerősítette a Victoria királynő, s az ő hű szövetségese közötti szövetséget, s általánosban hirlik, miképp a királyi férj elfogadta a császár meghívását, hogy Cambridge herceget kísérné el az ősznek folytában a chalonsi táborba, hol 50,000 fő sereg leendő összegyűlve; sőt azt is hirlik, hogy a királynő is kirándulást teendő Compiegne-be.

A kormányparti „Globe” a francia-angol szövetség szilárdításának jeléül csak azon körülményre utal, miszerint Napoleon császár feljebb becslte a Victoria királynővel találkozást a Sándor cázárral összejövetelnél, holott ez az utóbbinak Németországon utazta alatt oly könnyen megtörténhetik vala. Chinára nézve is, mint mondják, történtek volna Osborneban oly határozatok, a melyek Franciaországnak tevékeny részvétét reméltetik.

Ezen az áron engedett Angolország a Dunafejedelemségek kérdésében; azonban ezen engedmények csupán a választásokra vonatkoznak, de semmiképpen sem a fejedelemségek egyesítésére, sőt a „K. Z.” levelezője azt is tudni akarja, hogy Franciaország, az Angliához közeledés kedvéért, az unió eszméjével már is felhagyott volna. Egy belga lapnak párisi levelezője megjegyzi, miképp ez értekezletet semmiképpen sem kell azzal összetévesztetni, a mely későbbben a dunai fejedelemségek szervezése végett általános kérdés fölött fog tartatni. A most közelebből Osborneban tervezett conferentiának csak azon különleges célja van, hogy határozzon a választások érvényessége fölött, s szükség esetében újakat rendeljen. Az ezen fordulat által nyert időköz alatt lord Stratford Londonba fogna utazni, hogy Konstantinápolyban minden nyugodtan legyen. Hogy l. Stratford szabadságot veend az elutazásra, most már nem kétlik többé, miután a diplomatiái működés széke a közelebbi időre a Bosporustól a Szajna mellé van áthelyezve.

A „Times” ezenközben az unió dolgában kanyarodást tön, a mely nem látszik jelentőség-nélkülinek. A londoni nagy szélkakas ekképp indokolja Anglia engedékenységet. „A francia kormány alkalmasint a bolgrádi megveretésért kívánja kárpótolni Oroszországot. Semmi ok nem forog fenn azt hinni, hogy Francia- és Angolország többi céljai a földolagra nézve megegyeztetetők ne volnának. Alkalmasint abban találják a megoldás nehézségét, hogy a dunai fejedelemségek elkülönítése helyett más bástyát állítsanak

Oroszország ellen, csupán a nyugati hatalmak egyetértése tarthatja fön Keleten a mostani területi felosztást. Szíves közreműködésük fontosabb dolog, bármely szerződési föltétel szavainál. A francia kormánynak becsületében álló dolog védeni magát azon gyanu ellen, mintha rövidlátó engedékenységet tanúsítana Oroszország irányában. Okunk van tehát kérdés diplomatiai kiegyenlítését remélni, s bármely történjék a moldovai petitiókkal, nem tarthatni aggasztó következményektől.

A „Nord“ majd hogy ki nem ugrik bőréből azon való örömeiben, hogy az összes francia sajtó Angolország és Ausztria ellen kelt sikra, s azt hiszi, hogy nem sok kell már egy Francia- s Oroszország közt létesülendő szövetséghez. S a „Nord“on kívül vannak mások is, a kik azt tartják, hogy akár mint üssön ki a két fejedelemségbeli unio kérdése, annyi mindenetre áll, hogy III. Napoleon e kiegyenlítési fordulat által ismét egy lépést tett azon tulnyomósság felé, mely nagybátyja alatt Európa nyugalomára nézve oly veszélyessé lön. Igen, „a császárság béke“, de oly értelemben vett béke, a melynek egyenruháját Napoleon szabja. Ily békét akar e nagy játékos, s e célra mennyet és poklot felhasználni, míg célját éri, vagy bukik mint nagybátyja, — ennek a szerfelett sok háboru, öcsésének pedig a sokat emlegett béke forrván torkára.

Hát a kapu? hol vagy te fényes kapu? látni sem lehet téged a nagy sötétség vagy a vakító fényesség miatt. Ez a fényesség természetesen nem a keleti napé, hanem a nyugoti napoké, a melyek már nem is közvetve Sztambulban levő követek által, hanem egyenesen nyugatról küldik feléje felvilágosító vagy elvakító sugaraikat azon végzéseikben, a miket a kapunak bár nagyon csikorogva is, csak el kell fogadnia, nem marad egyéb hátra. — Anynyi bizonyos, hogy e pillanattól fogva a porta egy confe-

rentia-vazall rangjára szállott le, s Franciaország lett ismét a helyzet urává.

A helyzet ezen ura, Napoleon Lajos, mint tudjuk, az angol partra szálltakor elszökött. Aug. 10-én a „Post“ örömmel jelentheti, hogy e baleset következményeitől egészen kiűldt a császár. Osbornen léte alatt sétatobtal támaszkodva jár, s most csak egy kis karczolás látszik még ő felsége arcán. A francia vendégek elutaztakor augusztus 10-kén délután 1/2 2 órakor Victoria királynő és férje a Reine Hortense hajóra kísérték vendégeiket, s ott elbucstak tőlök.

— Tibaldi az ellene hozott ítéletet a semmitő törvényszékhez fölbebezté; Grilli és Bartolotti nem követék példáját. Ledru-Rollin póre oct. 9-én fog tárgyalás alá vétetni.

— A párisi ügyvédek politikai hangulatának bizonylatául szolgálhat az ügyvédi rend tanácsosi állomására tett új választás. Legtöbb szavazatot nyertek: Marie, Berryer, Lionville, Bethmont, Favre Gyula, Desmarest, Cremieux és Landri, mind ismert ellenzéki férfiak, míg Rogent St. Laurent ügyvéd, mint ministeri jelölt 306 szavazat közül csak 75-öt kapott.

— A francia kormány nem engedte meg, hogy a Savoyaban meghalt Sue Jenő földi maradványai Franciaországba vitessenek. Egy democrat érzelmű francia lap érzékeny búcsúszókat küld az elhunyt költő után. Az „Örök zsidó“, szerzőjének politikai és társadalmi végrendelete — ugymond — teljesen le van téve az ő irataiból. Bizonyágot teendének azok az ő érzelmei mélységéről, az ultramontanizmus elleni gyűlöletéről és a szegénység nyomorai iránt volt részvételéről.

— Az Alessandria számára előállítandó száz ágyura adakozás útján bejött pénzeszeg 131,860 frankra

megy. Az Európán kívüli országok 12,331 frank által vannak képviselve. Boston városa az ágyut „in materia“ küldte meg; küldött ugyan egy 48 fontos öntöttvas-löveget. A többi ágyu is az erőd új sánczai számára Svédországból rövid időn megérkeznek. Az erődökön a munkálatok teljes erővel folytatnának.

A kölni lap szerint a francia hadügyminiszterium a császár parancsára kiadatta a szardíniai kormányának le-másolás végett az Alessandria megerősítésére való azon terveket, melyek az első császárság alatt készültek. A francia kormánynak Piemont irányában ezen kedveskedése nagy sensatiót gerjeszt a politikai világban, mint Párisból írják és sok mindenféle magyarázatra ad alkalmat.

— Montenegróban most 1800 főnyi kismetelt hadtestet szerveznek, a melynek legelső szolgálatáttele — a kétszeres adó behajtása lesz. Azonban a többnyire uszkokból álló Moracza Nahicz gyűlést tartott, hol a jelen voltak megesküdték, hogy a kétfős adót nem fizetik. E körülménynek még veszélyes következményei lehetnek Montenegróban, hol az eféle eszmék oly ragadósak.

— Az oláhországi határszélről aug. 14-ről írják a Kr. Ztg.-nak: „Bukarestből volt tudósítások szerint, mind inkább szűnik az izgalom, mely a Sztambulból érkezett hírek által volt előidézve. 13-ig terjedő tudósításaink azt mondják, hogy a francia követ nem tett több lépést a porta ellen. A foglaló seregnek Moldovai s Oláhországba leendő bemenetele miatti rettegés is csillapodni kezdett. Bármily hadsereg foglalja el is Moldovát és Oláhországot, nagy bonyodalmakra fogott adni alkalmat.

Bécsi börzén. Augst. 14-kén Erdélyi urb. pap. 80 1/2 Magyar urbéri pap. 81 Nemzeti kölcsön 84 1/2 Arany pénz 7 3/4 Ezüst 4 1/2

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

(3—3)

HIRDETMÉNY

a földtehermentesítési kárpótlási tőkék kirendelése tárgyában.

A szászvárosi cs. k. kerületi törvényszék részéről a földtehermentesítési országos bizottmánytól átkerkezett 1857 július 11-ről 5908, 5909 és 5982 szám alatt kelt jogérvényes fölszámítási határozatfolytán, a) körösbányai Nemes Lajos ur részére a megszünt urbéri szolgálmanýok kárpótlásául, Ribicén 13 holdak és 15 1/2 ölekből álló 3 telkek után 420 ft. 13 kr. pp. tőkeösszege, 1858 januárius 1-jétől kezdő 173 ft. és 36 kr. pp. kamathátralék, b) Maros-Ilyei Ribicei Zsuzsanna asszonyság részére a megszünt urbéri szolgálmanýok kárpótlásául u. m. Szokován 8 holdat és 590 1/2 ölekből álló 2 telkek után 167 ft. és 22 1/2 kr. pp. tőkeösszege, a fenn éntetett időtől kezdő 39 ft. és 30 kr. kamathátralék, c) Csik-rákosi Csere Anna asszonyság részére, a megszünt urbéri szolgálmanýok kárpótlásául Kuretyén 39 hold és 1550 1/2 ölekből álló 5 telkek után 666 ft. 8 3/4 kr. pp. tőkeösszege, a fenn éntetett időtől kezdő 116 ft. 34 3/4 kr. kamathátralék, a kárpótlási tőkék kirendelésének teljesítését végetti eljárás ezennel megnyitattik. Erre nézve hirdetményi határidőül 1857 szeptember 30-n tárgyalási hatánapul pedig 1857 november 30-kán d. e. 9 órára oly megjegyzéssel tüzetik ki, hogy a hirdetményi határidő elmulasztása és a tárgyalási hatánapról elmaradás ellen, az előbbi állapotban visszahelyezés meg nem engedhető. Ehez képpst felszólítanak:

1-ör. Azok, kik az elősorolt kármentesített jószágok vagy jogokrai igényeket az 1853-dik évi május 29 kén kelt, nyiltparancs föbiród. törvénylap 100. sz. engedélyéhez képpst az 1854 augusztus végével lejárt egy évi határidő alatt bíróság érvényesítették, hogy az iránt magokat igazolják.

2-ör. Azokat, kiket az idézett nyiltparancs engedélyéhez képpst a visszaváltási jog érvényesítése végett még hosszabb határidő illet, — hogy ezen igényt okiratokkal támogatva jelentsék be, vagy magokat a per megindítása iránt igazolják.

3-ör. Azok, kik a kárpótlási tőkére, vagy annak kamataira igényt más jogczimból támasztanak, — hogy ebbéli jogait érvényesítsék.

4-er. Azon hitelezők, kik követeléseiknek 1856 évi mártius 1-je előtt eszközölt bétáblázása folytán a kármentesített jószágra elsőbbségi jogokat nyertek, — és a kárpótlási tőkéből kielégítéshez igényt akarnak formálni, ezen igényt jelentsék be, — megjegyeztetvén, miszerént ebbéli igazolásuknak és bejelentésüknek a fentebb kiűzött hirdetményi határidő alatt a bejelentés és minden esetre hitelesített felhatalmazvánnyal ellátandó képviselőjének vezeték és kereszt neveik és lakáshelyük pontos földadása mellett annál bizonyosabban szükség megtörténni, mivel ellenkező esetben mindezen személyek a kárpótlási tőke kirendelése iránti tárgyalásból ki fognak rekesztetni, s az 1. 2. 3-ik pontok alatt kijelenteknek csupán az tartatik föl, hogy netalán jogait csak az ellen érvényesíthessék, kiknek a kárpótlási tőke s kamatai huzásairai joga a tőke kirendelése iránti tárgyalásnál elismertetett.

Végre azok, kik a fentebb meghatározott igazolásukat, vagy bejelentésüket a hirdetményi határidő alatt benyújtatdották, ezennel felhivatnak, hogy a kárpótlási tőke kirendelése végetti tárgyalásra a fent kiűzött tárgyalási hatánapon ezen bíróság előtt személyesen vagy törvényes meghatalmazottjaik által annál bizonyosabban jelenjenek meg, mivel különben ugy fognak tekinteni, mintha semmi igazolást vagy bejelentést nem nyújtottak volna be; egyuttal értesítetnek az illetők, hogy a fennemlített tárgyaláskor a földadóra nézve ideiglenileg felállított országos bizottmány által netalán utólagosan kitisztázott tőkére is figyelem fog fordítani, és hogy mindazon hitelezők, kik bejelentésüket elmulasztották, minden ebbéli igényüket a fennemlített császári nyiltparancs 25-ik §-a 4-ik szakában elősorolt megszorítások mellett elvesztendik.

A hirdetményi határidő alatt beérkezendett igazolások és bejelentések, ugy szintén a lejárt vagy tüstént felmondható adósságoknak a kárpótlási, tőkérei utalása iránti kérvények a hivatalos órák alatt az irodában megtekinthetők lesznek.

Szászváros, július; 25-dik 1857.

A szászvárosi cs. kir. kerületi törvényszék üléséből.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

napián d. e. 10 órakor tartandó köz-árverés után, három egymásután következő órára, azaz: folyó 1857-dik évi november 1-én napjától 1860-dik évi october utolsó napjáig a legtöbbet ígérőknek haszonbérbe fog adatni.

Ezen árverésnél felkeltési ár évenkénti 36,301 pengő forint, melynek 10 századot a bérleti vágyóktól kész pénzben vagy város nevére kelt kötelezvényekben az árverés előtt bántpénzül leteendő.

Az említett árveréshez továbbá f. évi szeptember 10-én d. e. 9 óráig írásbeli lepecsételt ajánlatok (Offer) is fogadtnak el, melyeknek 15 pkrós bérleggel s a fenn megállított bántpénzzel kell ellátva lenniök, s melyek a koloz-

vári tanácschoz intézendők és csak az árverés befejezése után bontatnak fel.

A többi árverési feltételek a Kolozsvár városi gazdasági hivatalnál megtekinthetők.

A kolozsvári tanácsból augst. 12-én 1857.

(239)

(1—3)

Ügyvédi h iradás.

Jog- és bölcsészettudor Grünwald Sándor cs. k. ügyvédi irodája található Brassóban, klastrom-utca 15. sz. alatt (a Brennerberg háza) az első emeleten.

(238)

A kolozsvári gőzmalom lisztek árai: p. p. 100 u kupa.

	ft. kr.	ft. kr.
Zsemlekása	11 40	14
№ 0 Királyliszt	11 15	12
1b 1b egész zsákkal	10 40	—
№ I. Mont	8	8
№ II. Mont	7	7
Zsemle	6	6
Kenyér	5	—

Augustus 12-kén, 1857.

Popeni Ferdinand.

(236)

(3—3)

4507.—1857.

Haszonbéri hirdetmény.

A Kolozsvár szab kir. város közönsége által bíráto városi pálinka-korcsomárlás jogának Kolozsvár városa területén, s a városi nagy kaszárnyában való kizárólagos gyakorlata, a cs. kir. nagyméltóságú helytartóság-nak f. évi július 28-ról 17,128 szám alatt kelt jóváhagyása folytán, a kolozsvári tanácsháznál folyó 1857-dik évi szeptemb. 10-ik

Nyomatott az ev. ref. fötanoda nyomdájában.